

HOÀN THIỆN MÔ HÌNH TỔ CHỨC VÀ ĐỔI MỚI PHƯƠNG THỨC HOẠT ĐỘNG CỦA MẶT TRẬN TỔ QUỐC VIỆT NAM CÁC CẤP ĐÁP ỨNG YÊU CẦU, NHIỆM VỤ TRONG GIAI ĐOẠN MỚI

Nguyễn Phi Hùng*

Thực hiện chủ trương của Đảng⁽¹⁾ về đổi mới, sắp xếp tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả, đến nay, việc sắp xếp, tinh gọn, hợp nhất cơ quan Ủy ban MTTQ Việt Nam, các tổ chức CT-XH và các hội quần chúng do Đảng, Nhà nước giao nhiệm vụ (các hội quần chúng) được triển khai đồng bộ từ thành phố đến cơ sở⁽²⁾. Theo đó, sau hợp nhất, cơ quan Ủy ban MTTQ Việt Nam thành phố và các xã, phường được thành lập trên cơ sở sắp xếp, tinh gọn, hợp nhất tổ chức bộ máy Ủy ban MTTQ Việt Nam và các tổ chức CT-XH cùng cấp về “trực thuộc” MTTQ Việt Nam, hoạt động trên nguyên tắc hiệp thương dân chủ, phối hợp và thống nhất hành động giữa các thành viên do Ủy ban MTTQ Việt Nam chủ trì⁽³⁾. Đồng thời, Đảng bộ MTTQ Việt Nam thành phố được thành lập⁽⁴⁾ là tổ chức Đảng trực thuộc Đảng ủy Các cơ quan Đảng thành phố, chỉ bộ MTTQ Việt Nam cấp xã được thành lập là tổ chức đảng trực thuộc đảng bộ/chỉ bộ các cơ quan Đảng cấp xã. Như vậy, Ủy ban MTTQ Việt Nam các cấp trên địa bàn thành phố được thành lập và hoạt động theo mô hình tổ chức mới, bước đầu đáp ứng mục tiêu tinh gọn tổ chức bộ máy, tinh giản cán bộ, công chức; hoạt động thống nhất, giảm chồng chéo, trùng lặp về chức năng, nhiệm vụ.

Để thực sự đáp ứng mục tiêu, yêu cầu của “cuộc cách mạng” đổi mới, tinh gọn tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị gắn với mô hình chính quyền địa phương 2 cấp hiện nay cần tiếp tục hoàn thiện mô hình tổ chức gắn với đổi mới phương thức hoạt động của MTTQ Việt Nam một cách đồng bộ, phù hợp. Đảng ủy MTTQ Việt Nam thành phố tập trung lãnh đạo, chỉ đạo Ban Thường trực, Ủy ban MTTQ Việt Nam, các tổ chức CT-XH, các hội quần chúng tiếp tục thực hiện sắp xếp, tinh gọn tổ chức bộ máy (theo *Kết luận số 178-KL/TW, ngày 17/7/2025 của Bộ Chính trị*) và đổi mới phương thức hoạt động của MTTQ Việt Nam các cấp, cụ thể:

Thứ nhất, tiếp tục hoàn thiện mô hình tổ chức của MTTQ Việt Nam

1. Sắp xếp, tinh gọn tổ chức bên trong cơ quan tham mưu giúp việc chung

- Tiếp tục rà soát, sắp xếp, tinh gọn hơn nữa tổ chức bộ máy bên trong và cán bộ, công chức cơ quan Ủy ban MTTQ Việt Nam thành phố (gồm các tổ chức CT-XH) theo hướng giảm đầu mối, giảm biên chế, giảm cấp trung gian gắn với điều chỉnh chức năng, nhiệm vụ (tránh chồng chéo, trùng lặp) bảo đảm “trực thuộc” MTTQ Việt Nam.

*** Phó Chủ tịch Ủy ban MTTQ Việt Nam thành phố**

⁽¹⁾ Nghị quyết số 18-NQ/TW, ngày 25/10/2017 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng “*Một số vấn đề về tiếp tục đổi mới, sắp xếp tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả*”;

⁽²⁾ Nghị quyết 60-NQ/TW, ngày 12/4/2025 Hội nghị lần thứ 11 Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII;

⁽³⁾ Điều 9, 10 Hiến pháp năm 2013 được sửa đổi, bổ sung theo Nghị quyết số 203/2025/QH15 ngày 16/6/2025;

⁽⁴⁾ Quyết định số 34-QĐ/ĐU, ngày 18/7/2025 trên cơ sở hợp nhất Chi bộ Ủy ban MTTQ Việt Nam tỉnh Quảng Nam (cũ) và Chi bộ Ủy ban MTTQ Việt Nam thành phố Đà Nẵng và tổ chức đảng ở các tổ chức CT-XH, hội quần chúng của thành phố Đà Nẵng và tỉnh Quảng Nam (cũ) gồm **49** chi bộ, đảng bộ trực thuộc với tổng số **463** đảng viên;

- Xác định, phân biệt rõ nhiệm vụ, quyền hạn chức danh Phó Chủ tịch Ủy ban MTTQ Việt Nam đồng thời người đứng đầu các tổ chức CT-XH trong vai trò là Phó Chủ tịch Ủy ban MTTQ Việt Nam (trực thuộc) với vai trò là người đứng đầu các tổ chức CT-XH (độc lập tương đối). Tương tự, đối với trưởng các ban, đơn vị trực thuộc cơ quan Ủy ban MTTQ Việt Nam thành phố do cấp phó người đứng đầu các tổ chức CT-XH kiêm nhiệm trong vai trò vừa là cán bộ lãnh đạo của các tổ chức CT-XH (do Đại hội bầu) và vai trò công chức chuyên trách cơ quan Ủy ban MTTQ Việt Nam thành phố (được bổ nhiệm).

2. Cơ cấu hợp lý thành viên MTTQ Việt Nam (tổ chức và cá nhân)

- Tiếp tục sắp xếp lại các hội quần chúng (theo hướng giảm số lượng hội, tinh gọn bộ máy bên trong), là tổ chức thành viên, hoạt động “trực thuộc” MTTQ Việt Nam do Ủy ban MTTQ Việt Nam chủ trì, định hướng nội dung, chương trình hoạt động bảo đảm thiết thực, thống nhất, hiệu quả.

- Tăng cường các chuyên gia, nhà khoa học, doanh nhân, cá nhân tiêu biểu trong các lĩnh vực, giai cấp, tầng lớp xã hội, các dân tộc, tôn giáo, người Việt Nam ở nước ngoài tham gia Ủy ban MTTQ Việt Nam và các hoạt động của Mặt trận.

- Thành lập các Hội đồng tư vấn để nghiên cứu, tư vấn cho Ủy ban MTTQ Việt Nam thực hiện các chương trình hoạt động trọng tâm của Mặt trận liên quan đến các lĩnh vực của đời sống xã hội.

3. Bảo đảm vai trò lãnh đạo trực tiếp, toàn diện của Đảng

Thành lập các tổ chức Đảng tương ứng, phù hợp của cơ quan tham mưu, giúp việc chung và các hội quần chúng trực thuộc Đảng bộ MTTQ Việt Nam thành phố để bảo đảm sự lãnh đạo, chỉ đạo trực tiếp, toàn diện, thống nhất của Đảng ủy MTTQ Việt Nam trong vai trò chủ trì, điều hành, quản lý, hướng dẫn chung của Ủy ban MTTQ Việt Nam góp phần bảo đảm hoạt động đồng bộ, hiệu quả, gần dân, sát dân, bám cơ sở. Đối với xã, phường, thành lập chi bộ MTTQ Việt Nam cấp xã để lãnh đạo, chỉ đạo toàn diện công tác Mặt trận tại địa phương.

Ngoài ra, để mô hình tổ chức mới hoạt động hiệu quả cần tập trung công tác đào tạo, tập huấn, bồi dưỡng nâng cao năng lực đội ngũ cán bộ, công chức và tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin, chuyển đổi số trong hoạt động.

Thứ hai, về đổi mới phương thức hoạt động của Ủy ban MTTQ Việt Nam và các tổ chức CT-XH

*1. Tăng cường vai trò **chủ trì** của Ủy ban MTTQ Việt Nam trong công tác phối hợp, thống nhất hành động*

Ủy ban MTTQ Việt Nam phải tăng cường, thực hiện rõ, hiệu quả vai trò **chủ trì** trong việc hiệp thương, phối hợp, thống nhất hành động với các tổ chức thành viên thông qua vai trò lãnh đạo, chỉ đạo trực tiếp, toàn diện của Đảng ủy MTTQ Việt Nam thành phố, các xã, phường và vai trò chủ trì, chỉ đạo, hướng dẫn, kiểm tra thực hiện Chương trình phối hợp và thống nhất hành động hằng năm của Ban Thường trực Ủy ban MTTQ Việt Nam các cấp. Khác với trước đây, các tổ chức CT-XH, các hội quần chúng hiện nay vừa “trực thuộc” MTTQ Việt Nam vừa trực

thuộc tổ chức Đảng nên hoạt động thống nhất do Ủy ban MTTQ Việt Nam chủ trì. Do đó, Ban Thường trực Ủy ban MTTQ Việt Nam thành phố định hướng, theo dõi các hội quần chúng trên địa bàn thành phố hoạt động đúng tôn chỉ, mục đích, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước.

2. Hướng mạnh hoạt động về cơ sở, bám sát địa bàn dân cư, thật sự “gần dân, sát dân”

Với vai trò “*đại diện, bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của Nhân dân*”, hoạt động của MTTQ Việt Nam phải “*gần dân, sát dân*”, liên hệ chặt chẽ với đoàn viên, hội viên và Nhân dân. Do đó, cần phát huy vai trò **chủ trì** của Ủy ban MTTQ Việt Nam cấp xã và Ban Công tác Mặt trận trong việc đổi mới nội dung, hình thức tổ chức các phong trào thi đua, các cuộc vận động tại địa bàn khu dân cư. Đồng thời, thường xuyên nắm bắt tình hình đời sống, lắng nghe tâm tư, nguyện vọng, tiếp nhận, phản ánh ý kiến, kiến nghị của Nhân dân; phát huy vai trò chủ thể, tinh thần tự quản, quyền làm chủ của Nhân dân tham gia xây dựng khu dân cư “*đoàn kết, ấm no, hạnh phúc*”.

3. Tăng cường, nâng cao hiệu quả công tác phối hợp với chính quyền và cơ quan nhà nước liên quan

Để phát huy vai trò “*là bộ phận của hệ thống chính trị, là cơ sở chính trị của chính quyền nhân dân*”⁽⁵⁾, Ủy ban MTTQ Việt Nam các cấp cần tăng cường, nâng cao hiệu quả công tác phối hợp với chính quyền cùng cấp thông qua xây dựng, thực hiện chặt chẽ Quy chế phối hợp công tác (gồm các tổ chức CT-XH) với HĐND, UBND cùng cấp và các cơ quan Nhà nước liên quan để thực hiện tốt chức năng, nhiệm vụ được Hiến pháp và pháp luật quy định, trong đó, tập trung:

- Phối hợp thực hiện hiệu quả công tác giám sát, phản biện xã hội⁽⁶⁾ (tập trung vấn đề bức xúc, nổi cộm, liên quan trực tiếp đến đời sống, quyền và lợi ích hợp pháp của Nhân dân như: hoạt động của chính quyền địa phương 2 cấp; kết quả thực hiện các kết luận, chỉ đạo của Ban Thường vụ Thành ủy và cấp ủy địa phương; giám sát cán bộ, đảng viên; hoạt động của trung tâm phục vụ hành chính công cấp xã...);

- Tham gia xây dựng Đảng, chính quyền địa phương 02 cấp trong sạch, vững mạnh thông qua tăng cường tổ chức các “*diễn đàn nhân dân*” góp ý đội ngũ cán bộ, công chức; hội nghị “*đối thoại trực tiếp*” giữa người đứng đầu cấp ủy, chính quyền các cấp với Nhân dân theo quy định của Đảng và Nhà nước.

- Đổi mới, nâng cao hiệu quả công tác nắm bắt tình hình đời sống, tâm tư, nguyện vọng của Nhân dân, kịp thời tập hợp, tổng hợp, phản ánh, kiến nghị với các cơ quan có thẩm quyền. Tích cực tham gia tiếp công dân, giải quyết khiếu nại, tố cáo, tranh chấp, mâu thuẫn trong Nhân dân để thực hiện tốt vai trò đại diện, bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của Nhân dân.

⁽⁵⁾ Điều 9 Hiến pháp năm 2013 được sửa đổi, bổ sung theo Nghị quyết số 203/2025/QH15 ngày 16/6/2025;

⁽⁶⁾ Để khắc phục bằng được những hạn chế, bất cập trong công tác giám sát và phản biện xã hội, trong nắm bắt tình hình Nhân dân... (theo Chỉ thị số 48-CT/TW, ngày 24/6/2025 của Ban Bí thư);

- Bảo đảm, phát huy quyền làm chủ của Nhân dân ở cơ sở với phương châm “Dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra, dân giám sát, dân thụ hưởng” theo quy định của Luật Thực hiện dân chủ ở cơ sở năm 2022.

4. Tăng cường vai trò lãnh đạo của Đảng đối với MTTQ Việt Nam

- Tiếp tục “*nâng cao nhận thức, trách nhiệm của các cấp ủy Đảng, chính quyền và Nhân dân về vai trò nòng cốt chính trị của MTTQ Việt Nam và các tổ chức CT-XH trong sự nghiệp xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân tộc; xây dựng MTTQ Việt Nam thực sự là tổ chức liên minh chính trị, liên hiệp tự nguyện của tổ chức chính trị, các tổ chức CT-XH, tổ chức xã hội và các cá nhân tiêu biểu trong các giai cấp, tầng lớp xã hội, dân tộc, tôn giáo, người Việt Nam định cư ở nước ngoài*”⁽⁷⁾ đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ trong giai đoạn phát triển mới.

- Đảng ủy MTTQ Việt Nam thành phố thường xuyên lãnh đạo, chỉ đạo quán triệt, cụ thể hóa, triển khai thực hiện hiệu quả các nghị quyết của Đảng về công tác dân vận, Mặt trận, đoàn thể và các hội quần chúng. Trong đó, trực tiếp lãnh đạo, chỉ đạo đổi mới phương thức hoạt động của MTTQ Việt Nam các cấp. Tập trung lãnh đạo, chỉ đạo Ủy ban MTTQ Việt Nam thành phố và các tổ chức thành viên xây dựng và triển khai thực hiện hiệu quả Chương trình phối hợp và thống nhất hành động hằng năm bảo đảm đồng bộ, thống nhất và thiết thực. Chú trọng công tác quy hoạch, đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ Mặt trận có tâm huyết, trách nhiệm với công việc, có kinh nghiệm, kỹ năng trong công tác vận động nhân dân.

Thực hiện đồng bộ các giải pháp nêu trên sẽ từng bước hoàn thiện mô hình tổ chức và nâng cao hiệu quả hoạt động của MTTQ Việt Nam các cấp đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ trong giai đoạn mới./.

⁽⁷⁾ Chỉ thị số 48-CT/TW, ngày 24/6/2025 của Ban Bí thư về lãnh đạo Đại hội đại biểu MTTQ Việt Nam và các tổ chức CT-XH các cấp tiến tới Đại hội đại biểu toàn quốc MTTQ Việt Nam nhiệm kỳ 2026 - 2031;